

Пролог

Малкото момче беше много гордо. То яздеше своето магаре и водеше кервана. Другите деца го следваха на своите. За тази разходка го беше записал баща му. Стопанинът на добичетата го погледна и го качи на водещото магаре.

И така, потеглиха, а момчето все подканяше магарето си. Керванът се движеше уверено през красивата андалуска местност. Начело неизменно яздеше момчето, което не обръщаше внимание на пейзажа, а беше вперило очи само в своето хайванче.

Почти бяха преполовили пътя, когато животното внезапно спря. Сведе леко глава и започна да пасе. Момчето се зарадва.

— Наяж се хубаво — каза му. И не спря да го гали, докато хайванчето си почиваше.

Но керванът не спря. Детето на второто магаре ги подмина. През целия път беше гледало момчето пред себе си и сега се зарадва, че поне веднъж ще излезе начело. Когато детето подмина, момчето се усмихна. После ги изпревари и детето на третото магаре. И на

четвъртото, и на петото... Момчето обаче продължаваше да гали своето хайванче.

– Почини си малко. Заслужаващ го – говореше му с усмивка. И животното продължаваше да пасе необезпокоявано, докато керванът ги подминаваше.

Момчето забеляза, че децата, които се извървяваха покрай него, постепенно започват да променят победението си. Докато първите просто се радваха, че са минали малко по-напред, следващите изглеждаха все по-доволни, че водачът и животното му изостават. Веселите усмивки бяха заменени с безразлични и накрая – със сардонични гримаси. Някои деца дори се смееха подигравателно и говореха глупости.

Момчето обаче не се сърдеше. То едва ги чуваше. Ако ги забелязваше, само леко се изненадваше. Но после бързаше да се обърне към магарето, което не преставаше да гали и да подканя да пасе. Накрая покрай тях мина и последното дете. На лицето му беше изписано нещо като съжаление, защото то знаеше какво е да си на опашката на кервана. „Ще бъдат последните първи.“ Непрекъснато чуваше тези думи. Но отдавна беше загубило надежда, че те ще се сбъднат.

Когато ги подмина и последното животно, магарето на момчето спря да пасе. Вдигна глава, погледна кервана и само тръгна. Сякаш ласките на малкия му ездач му бяха вдъхнали нови сили и то затича след другите по своя воля. Както в началото на пътешествието во-

дачът беше малко по-бърз от останалите и започна да застига дете след дете, магаре след магаре.

Този път на лицата на децата беше изписано нещо друго. Докато последното все още изглеждаше доволно, че все пак не през цялото време беше яздило на опашката, изразенията на останалите показваха учудване, което преминаваше в негодувание и в завист. Сред децата, които все още бяха пред него, момчето долови някакво съперничество. Стори му се, че те се опитват да подкарат магаретата си още по-бързо, за да не ги настигне. Но най-зле реагира водачът: някога лъчезарното му лице се изкриви от яд, когато момчето постепенно подмина и него.

И така, магарето на момчето пак повече кервана. То не беше преставало да го гали и сега първоначалната му гордост премина в силна обич.

Ръмеше. По предното стъкло пръскаше ситен дъжд. Чистачките забърсваха капките заедно с прахообразния пясък, който колата беше събрала по пращия испански селски път. Образованата кал се стичаше на ивици. Те се сливаха с безплодната пустош на тежкия оловносив терен, през който караше Том. Той беше загубил ориентир. Животът му вече не му предлагаше никаква посока.

Бяха изминали седмици от смъртта на баща му. Но с всеки изминал ден чувството на дезориентация растеше. Баща му беше единственият му близък. Сега Том си нямаше никого. В един момент не издържа. Трябваше да се махне, имаше нужда от смяна на обстановката. Може би това щеше да помогне. Не помогна. Разбра го, когато пристигна в Малага. Времето далеч от вкъщи само влошаваше положението. Защото мястото се променяше, но дезориентацията оставаше.

Том беше наел кола и потеглил. В главата му се въртяха въпроси. Въпроси, които още искаше да зададе на баща си, за да вижда по-ясно. Да намери посока в живота си. Но смъртта не приема въпроси и не дава отговори.

Тя оставя човек сам. Сам в пустотата, съставляваща местността, в която Том навлизаше. Някъде наскре испанската провинция, която изглеждаше пуста като живота му.

Отдавна беше подминал последната табела, указваща място за нощувка. То беше далеч от шосето, в планината. Когато реши да забие към нея, Том знаеше, че няма достатъчно бензин за обратния път. *Но струваше ли си въобще да се връща?* – помисли си. – *Към един несъществуващ вече живот? Какъв беше смисълът?* – не спираше да се пита. Ако беше жив, баща му със сигурност щеше да му отвърне. Щеше да му отговори като оптимист, защото само заклетите оптимисти имат отговор за всичко. Дори когато животът мълчи. *Струваше ли си?* При тази мисъл Том направи пауза. Не е ли това основният въпрос? *Какъв все пак е смисълът на живота?* Искаше му се да зададе на баща си поне един допълнителен въпрос.

Погледна към съседната седалка. Там лежеше всичко, което му напомняше за него. Удобна за носене кутийка, нито много голяма, нито много малка. Незабележителна – също като живота на баща му. Беше затворена. Но Том се досещаше какво има в нея.

В кутията лежеше сърдечният му камък. Така го наричаше баща му. Малък зелен кристал. Том помнеше точните му думи. *Той те пази. Когато е с теб, няма да ти се случи нищо.* Баща му винаги беше твърдял, че ка-

мъкът е част от Изумрудените скрижали*. Но те бяха мит. Според древни легенди на тях беше написана тайната на световната душа. Том се дувеше на кристала и го ценеше. С възрастта ставаше все по-сигурен, че той най-вероятно е изхвърлен от вълните към стъкло, който баща му беше намерил на плажа. Но като дете вярваше във вълшебства и имаше усещането, че камъкът още излъчва някаква магия. Особено сега, когато мислеше за баща си. Те сякаш за кратко го връщаха към живота. Защото баща му притежаваше специфична дарба. Умееше да разказва истории за света, които се събдвяха. *Липсват ми историите му. Липсва ми татко. Той винаги разбираше живота* – помисли си Том.

Вече валеше по-силно, но през замъгленото предно стъкло на колата той виждаше в далечината да се мерзелее хижата, към която го беше насочила табелата на шосето. Голяма стара дървена сграда, разположена в подножието на горист планински склон. Отдалеч изглеждаше като вкопана в скалата. Но когато се приближи, Том осъзна, че впечатлението е лъжовно. Хижата опираше в скална стена, която стърчеше от гората. Пътеката беше застлана с хлъзгави дървени дъски. Когато слезе от колата, бавно се надигаше буря и все по-често прогърмяваше. Отдолу сградата изглеждаше

* *Изумрудените скрижали* (лат. Tabula smaragdina) е древен херметичен и алхимичен текст, приписван на Хермес Трисмегист – синкретизъм на гръцкия бог Хермес и египетския Том. – Бел. прев.

зловеща. Имаше мрачен вид, сякаш беше от друг век. Но Том нямаше избор. Вътре поне светеше. Целият вир-вода, той най-после застана пред леко разкривения вход. Тогава видя странното име, издълбано в дървото над вратата, и се зачуди какво ли може да го чака в хижата.

Том с удоволствие установи, че в дървената хижа е топло и уютно. Отвътре тя беше доста по-различна, отколкото отвън. Не изглеждаше мрачна, а магична. Том влезе в обширна стая с огромен железен казан в средата. Беше закачен за тавана и висеше над голям огън. От него лъхаше успокояваща топлина, която изпълваше цялото помещение. За учудване на Том той не беше единственият гост. Имаше още доста хора, пръснати из стаята. Те вечеряха и разговаряха. Том ги погледа известно време с усещането, че е на специално място. *Колко странен е светът!* – рече си. За първи път в живота си беше поел нанякъде без цел и без мисъл. В миналото не би се осмелил да го стори. Беше на мнение, че човек винаги трябва да е наясно къде отива, иначе ще се загуби. *И все пак животът си има свой план и ти можеш просто да го следваш*, помисли си сега, докато съзерцаваше странната стая. Още не разбираше как точно се беше озовал в хижата.

– Защо гледаш толкова объркано? Вече си тук. – Тези думи го изтръгнаха от мислите му. До него внезапно се беше появила дребничка старица с майчински вид, коя-

то го гледаше добродушно. – Рано или късно всички стигат дотук.

Том не разбра. Възрастната жена се усмихна:

– Дезориентираните. – Погледна го. – Винаги стигат до „Непанте“.

Той си спомни странното име, което беше видял от-вън. В дървената рамка на вратата беше издълбана точно тази дума – *Непанте*. Но *какво означава?* Погледна въпросително старицата.

– Имай търпение, ще се досетиш. А сега ела с мен. Сигурно си гладен.

Поведе го към една от масичките край железния казан. Топлината от огъня скоро изсуши дрехите му. Макар още да му изглеждаше странна, хижата му създаваше все по-силно усещане за сигурност и безопасност. Том си мислеше за думите на старицата и за странното име, когато му сервираха първите напитки и храна. *Странно, аз така и не поръчах* – учуди се за миг. Но после се сети, че от часове не е слагал залък в устата си. И без повече въпроси започна да яде и да пие и се радваше, че най-после може пак да се засити.

– Хареса ли ти? – Възрастната жена пак беше застанала до него. Том я погледна с усмивка, каквато може да породи само заситеният глад.

– Вкусно е. Дори не се наложи да поръчам. Дойде от само себе си.

Старицата се усмихна както първия път, когато я видя.

– Хижата знае какво ти трябва – каза и веднага се отдалечи. Том не успя да обмисли думите ѝ, защото тя се върна бързо. Донесе два пълни глинени бокала и седна при него. – Наречена е на билка от гръцката митология. – Замълча, преди да продължи. – *Непентес* бил лек, добавян към виното, за да премахва страданията, да прогонва страховете и да праща болестите в забвение. Бил дар от боговете. – Том не се сдържа и погледна двата глинени бокала. – Целта на хижата е да премахва страданията на тези, които стигат дотук. Боязливите губят страха си, болните пак изпитват радост от живота. – Старицата замълча и го погледна изпитателно. – А дезориентираните намират посока. – Том разбра, че говори за него, и се зачуди каква ли ще е тази посока. Жената продължи. – Хижата се нарича „Непанте“, защото е точно това: кътче без грижи. – После замлъкна

Кътче без грижи – повтори Том. Нали точно това тръгна да търси, когато преди няколко дни напусна дома си? Кътче, което да сложи край на страданията му и да го накара да забрави болката.

– Дезориентираните винаги стигат до „Непанте“ – повтори с въпросителна интонация фразата, с която го беше посрещнала старицата. Тя го погледна и кимна мълчаливо. – Но аз не дойдох нарочно. Това беше последният ми шанс да пренощувам някъде.

Възрастната жена пак се усмихна.

– И все пак си тук. Може би точно заради това – каза миролюбиво.

Том посочи бокала си.

— Трябва ли да го изпия?

Старицата също посочи своя и рече:

— Ще ги изпием заедно. Но изборът е твой. В живота си не си длъжен да правиш нищо, което не искаш.

Том не знаеше как да приеме думите ѝ, но беше започнал да придобива увереност. Посегна към чашата си и зададе следващия си въпрос:

— И какво ще стане после?

Възрастната жена го погледна с дълбоко вътрешно спокойствие:

— Всичките ти притеснения ще изчезнат.

Той се замисли. Какво имаше да губи? Старицата не би го отровила. Нямаше причини да не ѝ вярва. Храната беше вкусна и тя го беше настанила до огъня. Другите гости в стаята също изглеждаха дружелюбни. Очевидно не им беше навредило, ако бяха пили от бокала. Вероятно напитката и загадъчното ѝ влияние са били плод на въображението на древните елини. Може би това беше просто дружески жест към гостите. Със сигурност всички са попаднали тук неволно, тъй като хижата е доста закътана. Вероятно нищо нямаше да стане. В най-добрия случай Том по-късно щеше да си легне с хубаво усещане. Може би, ако пиеше със старата жена, щеше да си спести една неспокойна нощ, изпълнена с лоши мисли.

— Защо ще пием заедно? — попита, след като си помисли, че в края на краищата се очаква само да се отърве от проблемите си.

– За да се приобичиш към хижата – отвърна старицата.

Том се усмихна. Вероятно обичаше да си попиива. Започна да му допада с изказа и с мирогледа си. Те малко му напомняха за вълшебството, което разпръсваше баща му, като разправяше историите си. *За татко!* – рече си, като вдигна бокала. Старицата стори същото и гвамата отпиха. Наистина беше вино. Много сладко, но с горчива жилка. Том го глътна наведнъж – като лекарство. Жената също гаврътна чашата си и отново стана.

– А сега? – попита я, като видя, че се кани да тръгва.

– Вече ти казах. Ще се отървеш от неволите си. – Погледна я, леко разочарован. Шегуваше ли се? Започваше да се ядосва на собствената си наивност, когато старата жена добави още нещо: – Лягай да спиш. Сънищата ти ще те насочат.

Като чу това, Том разбра, че го е преметнала. Защо той не сънуваше. От дете не му се беше присънвало нищо. Думите ѝ можеше да важат за другите гости. Те вероятно вечер си лягаха блажени в леглата, унесени от виното, а на сутринта си разказваха сънищата. Том знаеше, че при него няма да се получи. Той просто не сънуваше. Дори почти беше повярвал, че не може. Сякаш прочела мислите му, старицата го погледна за последен път. И му каза със сериозен тон:

– Тази нощ ще сънуваш.

В далечна пустиня, в безвремето пространство бедуинът Ин Лакеш седеше в сянката на една палма и чакаше.

Струваше му се, че чака вече цяла вечност, но знаеше, че точно това трябва да прави – да чака. Да седи и да чака. Да чака да се случи нещо. Нещо да помръдне в тази безкрайна шир от фин пясък. Да наруши монотонната смяна на ден и нощ, на слънце и месечина, да обърка постоянните приливи и отливи на живота. Докато не настъпеше моментът, в който Ин Лакеш щеше да прекъсне съществуването си, за да се залови със задачата си. С върховната задача, заради която седеше тук и чакаше.

Бедуинът усещаше, че моментът наближава. Наблюдаваше пясъка. От доста време се взираше в него. Вперил беше поглед в пустинята, потъваше в нея, превръщаше се в неразривна част. Усещаше и се чувстваше свързан с всяка песъчинка, сякаш тя криеше в себе си необятен свят. Свят на възможности, разположен в космоса на една-единствена песъчинка. Само като наблюдаваше, или, както винаги казваше, като не наблюда-

даваше отблизо песъчинките, можеше да забележи всяко чувство в тях.

Днес отново беше усетил нещо в една миниатюрна песъчинка в някой от малките светове далеч на хоризонта, невидима за човешкото око, но ясно и отчетливо доловима от неговото. Нещо ставаше. Нещо беше помръднало на хоризонта. Почти незабележимо, но ясно. И щеше да продължи да се движи.

– Пак дойде това време – помисли си бедуинът и започна да се готви за задачата си. – Щом се зададе въпросът, все нещо помръдва.

Дори да е съвсем дребно – като песъчинка. Но веднъж породило се, и най-малкото движение не може да не се ускори. Да не стане все по-бързо. С цялата си мощ, то търси отговор. Отговор, който неизбежно ще привлече питащия.

Така че пак беше дошло време. Това, което бедуинът едва беше доловил като помръдване на съвсем малка песъчинка на хоризонта, вече се приближаваше. В далечината се беше появила сянка. Дружелюбна и ярка. Докато вървеше към него, тя все повече приемаше очертанията на човек.

Ин Лакеш нямаше понятие от време. Тук то просто не съществуваше. Бедуинът любезно обясняваше на всеки случаен пришелец, че пустинята е освободена от илюзията за време. Както и от илюзията за пространство. Така се случу, че човекът, когото очакваше още

откакто го беше мярнал сред пясъците, изведнъж се изправи пред него.

– Радвам се да те видя отново – поздрави го любезно. – Сякаш вчера се срещнахме за първи път.

Думата „вчера“ неизбежно го караше да се усмихне. Човекът го изгледа озадачен.

– Как се озовах тук? – зачуди се.

– Всеки път питаш – отвърна бедуинът с блага усмивка. Мъжът не го разбра.

– Идвал съм и преди ли? – попита, защото не помнеше.

– Вероятно е трудно за разбиране, но в тази пустиня времето не съществува. Така че си бил и винаги ще бъдеш тук, освен когато те няма – беше единственият отговор, който можеше да му даде Ин Лакеш.

Човекът беше объркан и бедуинът забеляза. *Винаги е така, когато дойдат съзнателно* – помисли си той, но все пак реши да му помогне още малко да свикне с обстановката.

– Не се и опитвай да го схванеш с твй наречения си разум. Най-лесно е да почувстваш, че си тук – и то точно сега.

Макар мъжът все още да не разбираше, тези думи му подеистваха успокояващо. Той вече не беше толкова объркан, след като престана да си блъска главата как е попаднал тук. Прие, че е наред някаква пустиня, пред един бедуин, без да има представа за начало и край и без да знае защо е тук.

– Започваме ли? – попита тихо Ин Лакеш.

– Какво да започнем? – поинтересува се на свой ред мъжът.

Бедуинът му направи знак да седне. Пред себе си човекът забеляза някакъв широк и плосък предмет, който заемаше цялата масичка. Беше завит с безценна бродирана тъкан, така че не се виждаше какво точно представляваше. Ин Лакеш сложи ръка на него.

– Какво да започнем? – повтори въпроса на мъжа. – Мисля, че с отговора на въпроса, който дойде да ми задагеш.

Човекът го погледна учуден. Да, имаше нещо. Някакво смътно усещане, че трябва да зададе важен въпрос. Въпрос, който съвсем наскоро беше отправил към самия себе си. Въпрос, който цял живот се беше крил и го беше чакал, и изведнъж беше станал изключително важен. Мъжът не беше сигурен дали си го беше спомнил току-що, или го беше чул от бедуина. Но изречението, което каза той, върна въпроса в ползрението му.

– Въпросът за смисъла на твоя живот. Въпросът защо си дошъл на този свят. Въпросът, чийто отговор ще ти даде нова посока.

Бедуинът погледна човека в очите и разбра, че той най-после си е спомнил.

– Е, да започваме ли? – попита, като посочи покрития предмет пред себе си. – Сигурен съм, че този път ще се доближиш малко повече до отговора, скъпи мой Ала Кин.

Мъжът слушаше. Бедуинът за първи път го беше назовавал по име. *Но аз не се казвам така* – рече си, докато гледаше как Ин Лакеш бавно отмества плата.

Взря се учудено в открилия се предмет.

– Това е огледало на съзнанието. – Бедуинът го погледна строго. – Заради него си тък.

Човекът не разбра. В него се породи странно чувство. Не беше посмял да се взре за дълго в огледалото. Макар да не можеше да си обясни защо. Беше му хвърлил само кратък поглед и веднага го беше разпознал. То имаше прелестна, богато украсена рамка. Изглеждаше ценно и същевременно просто. Всеки би могъл да притежава таква огледало – по свой начин обикновено, всъщност почти незабележимо. И все пак, помисли си мъжът, орнаментите и шарките, които се преплитаха в рамката, му придаваха уникален вид. Опита се да ги разгледа по-подробно. За негово учудване те сякаш му говореха на някакъв език. Като същевременно се разпростираха и ставаха все по-големи. Появяваха се символи, писмени знаци. Това бяха думи, древни мъдрости, които се разпространяваха и проникваха в живота. Плъзяха във всички посоки, сякаш се опитваха да стигнат до ушите на човека.

– Погледни ни, Ала Кин – шептяха. Той бързо отвърна очи от огледалото.

– Значи си спомни името си – усмихна му се бедуинът.

Странното усещане, което го обзе, щом зърна огледалото, разсея объркването на Ала Кин и той се отпусна блажено. Когато пристигна, беше разстроен, но сега

се чувстваше напълно спокоен и умиротворен от мисълта, че просто е тук. Още не знаеше откъде е дошъл, но това не го притесняваше. Нито имаше значение какво ще прави или какво трябва да стори на това странно местенце. Важно беше само настоящето. Точният момент, в който се намираше. Извън времето. Извън пространството. Както му беше обяснил бедуинът Ин Лакеш.

– Казвам се така, както ми викаш – чу се да изрича. Примирил се беше и с името си. Съвършеното спокойствие, което изпитваше, го накара да приеме всичко, което беше получил тук. Дълбоко в себе си усещаше, че името му, имената въобще и названията на нещата са без значение. Струваше му се, че ако не друго, те се втвърдяват, вкаменяват се и рано или късно се разпадат. Назоваването откъсваше вещите от блаженото им състояние, от единствения момент, който съществува в действителност, и от мига, в който се намираше Ала Кин.

– Доста си научил от предишния път – каза Ин Лакеш не без известна гордост в гласа, докато го наблюдаваше как размишлява. – Запази това прозрение.

Ала Кин беше озадачен.

– Какво прозрение?

Бедуинът го погледна добродушно.

– Че съществува само мигът в настоящето. Единствено той е от значение. Моментът тук и сега, създаден така, че твоите тук и сега да изчезнат.

Ала Кин не виждаше полза от такова прозрение. Но изражението на бедуина показваше, че иска да му подари тези думи. Като оръжие, като защитна наметка или магия, които да го пазят от злото.

— Как да намеря смисъла на съществуването си? — попита след малко Ала Кин. Бедуинът продължаваше да се взира в пустинята.

— Ще бъдеш подложен на изпитания — отвърна тихо и спокойно Ин Лакеш. — Ако ги издържиш, ще разбереш смисъла на съществуването си.

Двамата седяха мълчаливо и съзерцаваха пустинята.

— Каза, че сме правили това много пъти? — попита пак Ала Кин.

— Да, скъпи мой Ала Кин, много пъти сме го правили — повтори бедуинът.

— И има ли резултат?

Ин Лакеш го изгледа дяволито.

— Винаги е различен.

— Значи вече съм издържал изпитанията? — попита Ала Кин.

— Понякога да, понякога не. Веднъж намери смисъла на живота си, друг път въобще не го потърси.

Ала Кин не разбра.

— Как е възможно?

— Просто всеки път е различно. Животът се мени. — Бедуинът направи кратка пауза. — Винаги, когато идваш тук обаче, можеш да намираш смисъл на съществуването си. — За миг се вслуша в себе си. — Но сега имам

доброто предчувствие, че ще отидеш там, докъдето никога не си стигал. — Погледна го любезно. — Ще опитаме ли? — попита търпеливо.

Ала Кин помълча за момент. Помисли над думите му. Макар да не беше сигурен, че е проумял всичко, малък остатък от блаженото чувство, което беше породил мимолетният поглед в огледалото, му даде размах и разсея съмненията му. Накрая със задоволителна увереност, която беше почерпил от момента, попита бедуина:

— Какво трябва да направя?

— Да разсъждаваш — отвърна Ин Лакеш с ясен и дружелюбен тон, като посочи огледалото. Когато погледна в него, Ала Кин съзря нещо, което му се стори странно. Видя момче на магаре.